

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 1. marca 2018 - Leto XXVIII, št. 9

stran 2

DESET LET OD SMRTI ŽUPNIKA IVANA CAMPLINA

»NE SRAMUJTE SE SVOJEGA MATERNEGA JEZIKA, PRELJUBI ROJAKI!«
stran 45

NEJ SE ŠETATI PO VELKOM MRAZI
stran 6

PANONSKI LIST
stran 10

Minority SafePack

Eške do 3. apriliša se leko podpiše pobuda Evropske zveze manjšin (FUEN) *Minority SafePack*, v sterij dé za tau, ka naj bi se Evropska unija spravala z zaščito pravic avtohtonih manjšin, stere živijo na njenom teritoriji. Unija nejma gnake pa enotne pravne regule, stere bi rosagom v Uniji naprejšpisale, kak morajo ravnati z manjšinami, stere živijo pri njij, dapa majo svoj gezik, svojo kulturo, svoje navade, se pravi so ovakši kak večina lidi v tistom rosagi. Zatok pa rosagi, članice Unije, delajo po svoje, eni dajo manjšinam več (pravic, pejn, nez, prilik pa možnosti), drugi rosagi so pa bole skaupi s pravicami.

Pa avtohtonih manjšin (ošonos kisebbségek) je nej malo v Evropski uniji, naj bi nas bilau več kak 50 milijaunov. Ene so trno velke, nji je po več milijaunov (Vaugri, Baski, Katalani itd), druge smo po numeraj menkse, dapa ranč tak avtohtone.

Ka bi ta pobuda rejsan valana bila pa bi Svet Evrope dau pitanje pravne zaščite manjšin na svoj dnevni red, se mora bar en milijaun lidi podpisati. Podpise so začnili zbirati 3. apriliša 2017. leta.

Zatok se mi postavlja prvo pitanje, kak tau, ka se za podpise – bar eti na Vogrskom – samo zdaj dela kampanja, gda nam že voda skurok v grlo teče pa fali eške kakšni 300 do 350 gezero podpisov.

Drugo pitanje, zakoj se tak dela kampanja na Vogrskom, kak če bi šlau samo za pravice Madžarov, steri živijo v sausednji rosagaj. Zakoj se bar z ednim stavkom ne povej, ka ranč tak dé za pravice nas, narodnosti, stere živimo na Vogrskom. Zakoj smo mi Slovenci, Nemci, Slovaki, Hrvati itd. bar na pau telko nej fontoški tistim politikom (predsednik vlade, predsednik parlamenta), steri so podpisali tau pobudo, pa so s svojov osebnov peldov nagačavali lidi, naj tau oni tō storijo. Vejn, ka je vsakšoma najbolje važno svojo »lüstvo«, svoj narod, dapa mi smo tō pošteni državljani, steri plačujemo svoje porcije tomi rosagi. Pa tau tō vej, ka smo pred volitvami na Vogrskom, dapa dunk me boli. Ranč tak kak tau, zakoj se je nej najšlo v enom leti med petdesetimi milijauni en milijaun takšni pripadnikov manjšin, steri bi s svojim podpisom pomagali, podprli tau pobudo.

Vej pa če sami sebi neščemo pomagati, nam ešče Baug ne more pomagati.

Marijana Sukič

DESET LET OD SMRTI ŽUPNIKA IVANA CAMPLINA

Starejši se še spomnite župnika Ivana Camplina, šteri je več kak 25 let živo v Martinji in je dosta lejt skrbu tūdi za Slovence na Gorenjom Seniki. 19. februara je minaulo deset let od njegove smrti. Ob toj priliki je

nik Dejan Horvat, gen. vikar soboške škofije Lojze Kozar in drugi. Med mešo so spevali domači cerkveni pevci, šterim so s spevanjom fejš pomagali člani pevskoga zbora Avgust Pavel z G. Senika. Tūdi drugi lidje,

lepoga je povedo od pokojnoga župnika, za šteroga je pravo, ka je rad bil duhovnik in je rad meo svoje duhovniško delo.

Po svetoj meši je bil kratek program. V začetki so nas s svojim spevanjom pozdravili mlajši iz Martinja. Te mali zbor smo vküper postavili lani za božič. Zdaj pa z velkim veseljom dale spevajo. Zbor vči pa vodi Ciril Kozar.

Župnik Ivan Camplin je poleg svojoga dela dosta piso za novine in kalendare. Napiso je tū več pesmi. Dvej pesmi smo leko čüli na toj proslavi, na šteroj je dve pesmi spevao tūdi MePZ Avgust Pavel z G. Senika. Na konci so pa fejš koražno in iz srca spevali domanji mlajši.

Da je bil program gotov, so moš-

Molitev ob Camplinovem grobu

škofija Murska Sobota vküper z župnijo Gornji Petrovci v soboto, 17. 2. 2018, v Martinji pripravila lepo mešo in proslavo, na šteroj so se spomnili toga velkoga in vsepovsedi poznoga župnika.

Soboški škof dr. Peter Štumpf, šteri je tū prišo na to obletnico, je ob desetoj vöri vküper z drugimi duhovniki in verniki najprva molo na njegovom grobi, šteri je poleg križa na pokopališču v Martinji. Po tistom se je začnila sveta meša, štera je bila

Del vernikov v gasilskem domu pri sv. maši

Nastop pevskega zbora Avgust Pavel

v lepo okinčanom gasilskom domi (v kapeli je malo mesto, pa še bole mrzlo) v Martinji. Poleg škofa je bilo več duhovnikov, med njimi domači žup-

šteri so do zadnjoga mesta napunili gasilski dom, so z veliko volo spevali in molili pri toj lepoj meši. Škof Peter Štumpf je lepo predgo meo. Dosta vse

ki brž pripravili stole, ženske pa so že gor devale pecivo pa pogače. Telko vse fele je bilo pečenoga, ka si nej vedo, ka naj vzemeš. Naš župnik je še poskrbo za dober bograč, šteroga je vsaki dobo, pa še za dobro piti, ka ne bi bili žedni. Vsi smo bili veseli pa dobre vole, ka smo napravili takši lepi spomin na našoga župnika Ivana Camplina, šteri je vsigdar bil koražen, veseli in je bil rad med veselimi lidami.

(Na naslovnici: sv. mašo je daroval škof dr. Peter Štumpf, ob njem škofovski vikar Lojze Kozar in domači župnik Dejan Horvat)

*Ciril Kozar
foto: Stanko Skledar*

ČUDEŽI SE RODE TU DOLI

Gimnazijo Dorottye Kanizsai so v Sombotelu ustanovili leta 1917, med 1. svetovno vojno, tako je v lanskem letu praznovala stoletnico. V sklopu podaljšanega jubilejnega leta so sodelavci srednješolske ustano-

delo na neki novo ustanovljeni gimnaziji, tako v transilvanski Tordi kot tudi v Sombotelu. Na slednji šoli je služboval složen kolektiv, hodili so na primer skupaj na izlete v naravo, delovali so v prijateljskem ozračju.

Ravnatelj Tibor Módos in profesor József Molnár poslušata predavanje Judite Pavel, v ozadju dijakinja Vivian Manga

ve 20. februarja priredili odprtje razstave o Avgustu Pavlu, ki je na (takrat dekliški) gimnaziji poučeval med letoma 1920 in 1933.

Slavnostni dogodek se je odvijal na hodnikih pred knjižnico šole, ki so jih napolnili dijaki in profesorji ustanove ter drugi gostje iz mesta. V svojem pozdravnem nagovoru je ravnatelj Tibor Módos poudaril, da je v krvavih časih Velike vojne Sombotel dobil priložnost za izobraževanje meščanskih deklet. Nanizal je življenjsko pot prekmurskega polihistra od srednješolskih let do nastopa profesure v središču Železne županije, kjer so ga spoštovali kot enega zadnjih polihistrov svojega časa. Pozdravil je hčer znanstvenika Judito Pavel Simon, ki ga je poučevala na šoli v predmestju, kjer je bil kasnejši gimnazijski ravnatelj tudi član pevskega zbora.

Posebna gostja slavlja, Judita Pavel, je izrazila svojo ganjenost, kajti tudi sama je bila učenka šole, kjer je njen oče preživel svoja najlepša leta. Kakor je izpostavila, »le skupnost, ki spoštuje tradicijo, lahko ustvari tradicijo« in vzgaja talente. Njen oče pa je celo dvakrat začel profesorsko

Avgust Pavel je poučeval tudi kasnejšo legendarno profesorico Magdo Szemző, ki je ušla smrti v času holokavsta in nekoč o Pavlu zapisala: »Le madžarski pesnik je lahko tako govoril o madžarski književnosti«. Judita Pavel je še povedala, da je v očetovih časih dekliške razrede obiskovalo kar 40-45 dijakinj in le 6-7

V vitrinah so avtorji razstave namestili nekaj osebnih predmetov Avgusta Pavla

se jih je odločalo za nadaljnji študij. Zahvalila se je današnji gimnaziji, da ohranja tradicijo, in obenem želela, da bi »se rodili novi človeški čudeži, kajti dober učitelj predaja tudi človečnost«.

»Čudeži se rode tu doli«, smo slišali Pavlovo madžarsko pesem v izvedbi dijakinje Vivian

Manga, ki je pred vstopom na sombotelsko gimnazijo obiskovala Dvojezično osnovno šolo Jožefa Košiča na Gornjem Seniku. Velja jo pohvaliti, dolgo in zapleteno pesem Avgusta Pavla se je namreč naučila na pamet. Uradni del slovesnosti se je zaključil z glasbo, novinar Dušan Mukič - nekdanji dijak te gimnazije - je ob spremljavi kitare zapel prekmursko ljudsko balado »Mladi Marko se je ženo«, ki govori o tragični ljubezni in je nastala v pokrajini, kjer se je Pavel rodil in ki jo je nadvse ljubil.

Po slovesnosti so si lahko navzoči v knjižnici ogledali kratek film o življenju in delu Avgusta Pavla. Pobudo za razstavo na hodniku je dal profesor matematike József Molnár, ki jo je postavil skupaj z etnologinjo Marijo Kozar, muzejskim pedagogom Kálmánom Tóthom in Judito Pavel. Slednja je za razstavo posodila več očetovih osebnih predmetov: profesorsko diplomu, univerzitetni indeks, nalivnike, pisma, fotografije, risbe, publikacije, listine in seznam »zabavnih izrekov« profesorjev, ki so jih

zabeležili dijaki.

Na stene hodnika so avtorji razstave namestili panoje jubilejne Pavlove razstave iz leta 2011, tako bodo lahko tudi učenci Gimnazije Dorottye Kanizsai natančneje spoznali življenjsko pot in delo »zvestega sina dveh narodov«.

-dm-

BODIMO POZORNI DRUG DO DRUGEGA, POGOVARJAJMO SE VEČ – TUDI Z BOGOM

- V času posta (od pepelnice do velike noči) se kristjani pripravljajo na praznik Kristusovega vstajenja, poglobljajo se v veri in se odpovejo posvetnim stvarim. Ali je zadosti, če se posipamo s pepelom in ob petkih 40-dnevnega posta uživamo le kruh in vodo?

Škofovski vikar Franc Režonja v monoštrski cerkvi

»Čas posta pred Veliko nočjo, je sveti čas za kristjane, ki je primeren, da se zblížamo z Bogom, ki je poslal na ta svet edinorojenega sina, da bi nas rešil. Zato moramo tudi mi ugoditi drug drugemu, napraviti dobro drugemu. Veliko je takih ljudi, ki potrebujejo pomoč, ki trpijo zaradi pomanjkanja. Pomagajmo jim, saj vsak dan lahko storimo nekaj dobrega ali neposredno ali preko človekoljubnih organizacij,« je povedal gospod Franc Režonja, škofovski vikar za narodne manjšine pri škofiji Murska Sobota.

Gospod vikar je omenil tudi to, da moramo več moliti – se pogovarjati z Bogom, in to ne le v cerkvi, temveč tudi doma v družinskem krogu. Molitev je pravi stik z Bogom, tudi Jezus je to učil svoje učence in uči tudi nas preko evangelijev. Pomembno je tudi to, da pazimo na naše izrečene besede! Naj bo naš govor primeren kristjanom, tako se bomo najlepše pripravljali na praznovanje skrivnosti naše vere in lahko skupaj rekli: Kristus je od mrtvih vstal, res je vstal!

László R. Horváth

Slovenska maša v Monoštru

V monoštrski farni cerkvi bo naslednja slovenska maša **25. marca**, na cvetno nedeljo. Obred, v okviru katerega bodo blagoslovili tudi butarice, se bo začel **ob 16.30**.

Szlovén mise Gotthárdon

A szentgotthárdi plébániatemplomban **március 25-én**, Virágvasárnap lesz szlovén nyelvű szentmise. A »barkaszentelői« istentisztelet **16.30 órakor** kezdődik.

PREKMURJE

Naj športniki 2017

Tudi v Prekmurju je navada, ka v začetki nauvoga leta občine vörzaglasijo najbavške športnike preminaučoga leta. Tau so napravili v Murski Soboti, Lendavi, Moravski Toplicaj in Böltincaj.

V soboški občini so za najbavškoga športnika vörzaglasili stelca Jureta Sočiča, pri ženskaj pa športno gimnastičarko Asjo Benčec. Najbavška moška ekipa med posamičnimi športi je Rokoborsko društvo Sobota, med kolektivnimi športi Odbojgarski klub Panvita Pomgrad, najbavška ženska ekipa pa je Ženski odbojgarski klub Sobota. Najbavški športnik na področji športa invalidov je tenisač Marino Kegl, steri je lani v Turčiji na olimpijski igraj gluhih prišo do trno dobrega, štrtoga mesta.

V Lendavi je najbavški športnik leta 2017 Kristijan Horvat iz Lokostrelskega kluba Lendava, najbavška športnica pa Vita Kulčar iz Judo kluba Lendava. Ekipa leta je člansko moštvo nogometnoga kluba Nafta 1903. Najbavški športnik preminaučoga leta v Občini Beltinci je strelec Mitja Černi (Strelsko društvo Gančani), najbavška športnica pa karateistka Fiona Zečiri iz Böltinec, članica Karate kluba Murska Sobota. Najbavška ženska športna ekipa je Ženski nogometni klub Pomurje Beltinci, najbavška moška pa Hokejski klub Lipovci. V Občini Moravske Toplice je biu lani najbavški športnik Martin Bencik, evropski mladinski prvak v modelarstvu, plaketo za najbavško športnico pa je dobila Petra Dervarič, igralka hokeja na travi v Hokejskem klubu Moravske Toplice, steri je daubo priznanje kak najbavška športna ekipa v leti 2017.

Silva Eöry

Svetovni dan maternih jezikov

»NE SRAMUJTE SE SVOJEGA MATERNEGA JEZIKA, PREL

Leta 1999 je Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo – UNESCO 21. februar razglasila za dan *maternih jezikov*. Ob svetovnem dnevu jezikov je lani Društvo slovenskih pisateljev prvič pripravilo dogodek, poimenovan *Uspavanka slovenskih mater na Madžarskem*. V dvorani Lili Novy Cankarjevega doma so o skrbi za slovenski jezik v Porabju govorili predsednik Društva slovenskih pisateljev Ivo Svetina, zagovornica Slovencev v madžarskem parlamentu Erika Kőleš Kiss, raziskovalka na Inštitutu za narodnostna vprašanja dr. Katarina (Katalin) Hirnök Munda, novinar in pesnik Dušan Mukič ter glavna in odgovorna urednica Porabja Marijana Sukič. Pogovor je povezoval Franci Just, literarni zgodovinar in publicist iz Murske Sobote. Logično vprašanje: čemu obnavljati lanski dogodek, na katerem je predsednik DSP Ivo Svetina poudaril, »da je Slovenija dolžna skrbeti za Slovence v sosednjih državah«? Kot je preprosto vprašanje, tak je tudi odgovor. In sicer, da je skrb za jezik trajnostna naloga slehernega naroda, manjšin še posebej in Slovencev na Madžarskem še mnogo bolj. Tega so se v Porabju začeli zavedati že zdavnaj, zelo davno, vendar je zavedanje premalo, potrebna so (bi bila) dejanja. Je zdaj dejanj dovolj, so prava, ki bodo dajala rezultate? Prav na učenju materinščine je poudarek letošnjega svetovnega dneva materinščine.

Predsednik Društva slovenskih pisateljev Ivo Sve-

tina je tudi letos napisal *Poslanico* ob svetovnem dnevu maternega jezika, v

in stoletja, »in naša skrb nam je bila povrnjena s premnogimi darovi. Od

naslov, saj kaj pa imata skupnega slovnica in država. A zgodovinarju verja-

memo: najprej je bilo treba normirati jezik, nato pa ustanoviti državo; narod je postal nacija in jezik eden od 225 jezikov, ki se jih govori v Evropi«.

Jezik je neizmerno bogastvo, vir samobitnosti narodov, ljudstev in plemen. Žal jeziki tudi umirajo, izginjajo, ker so živa bitja. Po vsem svetu naj bi jih bilo 6 do 7 tisoč, vsako leto jih umre nekaj. Jezik se v človeku rodi hkrati z njegovim rojstvom, zato mu rečemo materni

Erika Kőleš Kiss, zagovornica Slovencev v madžarskem parlamentu, ki je poslanke in poslance že večkrat nagovorila v materinščini-slovenščini, in Ivo Svetina, predsednik Društva slovenskih pisateljev, ki poudarja, da je Slovenija dolžna skrbeti za Slovence v sosednjih državah, tudi pri učenju in ohranjanju njihovega jezika in kulture

kateri izpostavlja, da jezik ni le sredstvo sporazumevanja, »temu rečemo govorica, ampak je temelj, na katerem neko občestvo gradi svojo samoprepovednost, samozavest, svojo duhovno podobo: umetnost in kulturo. Od Brižinskih spomenikov dalje, torej več kot tisočletje, slovenski jezik priča, da smo samosvoje ljudstvo, ki je z ustoličenjem karantanskega kneza na knežjem kamnu razumelo pomembnost prenosu pravice vladanja ljudstva na vladarja. Da so se ustanovni očetje Združenih držav Amerike pri pisanju Deklaracije o neodvisnosti leta 1776 zgledovali pri obredu, ki se je odvijal pri knežjem kamnu, je znano in priznano dejstvo, a od nas samih premalo cenjeno in spoštovano.«

Slovenščina je trdoživ organizem, živo bitje, ki smo ga ohranili in razvijali stoletja

brižinske pridige v slovenskem jeziku do Trubarjevega Katekizma v slovenščini ni bila potopljena v temo podzemlja, ampak je tiho in vztrajno cvetela kot zimzelen pod snegom.«

Predsednik DSP poudarja vlogo slovenskih jezikoslovcev, ki so zapisovali in proučevali jezik. Tako je leta 1768 Marko Pohlin pozval svoje rojake: »Ne sramujte se svojega maternega jezika, preljubi rojaki (navedek v naslovu). Ni tako slab, kot mislite.« In slovenščina je znotraj habsburške monarhije, v kateri je bila uradni jezik nemščina, ostala živa, se razvijala, krepila in bogatila. Prevedena je bila Biblija, napisani sta bili prvi dve slovenski komediji in bilo je leto, ko se je začela francoska revolucija, »vedra revolucija, kot jo je poimenoval Josip Vidmar. In začela se je naša pot k samostojnosti in neodvisnosti. Od Pohlina do samostojne države je naslov slovenske zgodovine, ki jo je 2006 napisal Peter Vodopivec. Za marsikoga nenavaden

jezik. Ivo Svetina je v letošnji poslanici tudi opozoril, da se vse pogostejše sliši jezik, »ki nas ga mati ne bi mogla učiti; to je jezik sovraštva, nestrpnosti, vseh mogočih fobij, jezik, ki ni več vesel pozdrav ali pesem, ampak kletev, jezik, ki je plod najbolj podlih strasti, ozvočen z zlom in kriki po linču.« Zato to ni več, dodaja, jezik Trubarja, Linhartarja, Prešernarja, Cankarjarja...

Kot ima slovenski jezik, naša materinščina, izjemen, neprecenljiv delež pri nastanku samostojne države Slovenije, tako mu je ta država, rekli bi, postala prepogosto *krušna mati*. Nikoli doslej ni bilo toliko javnih napisov v tujih jezikih, kot jih je zdaj, nikoli do zdaj, razen med vojno morda, ni bilo toliko tujega namesto slovenskega jezika v gospodarstvu (tovarnah), ustanovah (bankah) in še kje oziroma skoraj povsod tam, kjer imajo delež tujci. Že zaradi enega člana - tujca v upravi neke firme govorijo najpogostejše v angleškem ali drugem tujem jeziku. V Sloveniji je kopica trener-

JUBI ROJAKI!«

jev raznih športnih zvrsti, resnici na ljubo uspešnejših od domačih. Še po desetih letih mora televizija njihove izjave iz »jugoslovanščine« prevajati in podnaslavlja v slovenščini. Bedno. So tudi izjeme, med trenerji in športniki, recimo Hrvat Jakov Fak, ki živi v Sloveniji (kot tudi trenerji in športni funkcionarji), govori lepši slovenski jezik kot tri četrte Slovencev, pa še *olimpijsko srebro* nam je prigaral. Zelo malo je tistih v Sloveniji, ki si drznejo opozoriti na podrejen položaj materinščine, pa še to bolj kampanjsko. Kajti takoj jim prilepijo etiketo *zaplan-karjev*, celo primitivcev, ki odganjajo tujce, ki nam, vendar, prinašajo blagostanje.

Za zaključek bom opisal dogodek izpred let s *Poletne univerze* v Debrecenu na Madžarskem. Kolega iz Pariza, s katerim sva se skupaj *spopadala* z učenjem madžarskega jezika, sem vprašal, katere jezike govori ob francoščini, zakaj *guli* ta težek jezik. Ja, angleško, nemško in nekaj malega italijanščine. Čemu se potem učiš madžarščine, saj se povsod na Madžarskem lahko pogovarjaš brez težav z zdajšnjim znanjem jezikov (pogovarjala sva se v *mešanici* več madžarščine in nekaj nemščine). Odgovor me je presenetil, dejal namreč je, da zato, ker se bo kot bodoči gospodarski predstavnik (ob učenju madžarščine je hkrati pisal magistrsko nalogo iz ekonomije) v Budimpešti pogovarjal v madžarskem jeziku, spremljal madžarske medije in tako dobil več relevantnih informacij in bolj ga bodo spoštovali tisti, ki jih bo nagovoril v njihovem jeziku. Dodal je še, da Francozi izjemno spoštujejo svoj jezik in tudi jezik tistih, s katerimi sodelujejo.

Tekst in foto: Ernest Ružič

A NEMZETISÉGI OMBUDSMANHELYETTES AZ ANYANYELV NEMZETKÖZI NAPJA ALKALMÁBÓL

Napjainkban több mint 6.000 nyelvet beszélnek Földünkön, jó részüket azonban mára a kihalás veszélye fenyegeti; az őshonos lakosok által beszélt nyelvek lassan, de biztosan tűnnek el az élő nyelvek közül. E folyamat megállíthatatlannak tűnik, éppen ezért kiemelkedően fontos felhívni a világ figyelmét e szomorú jelenségre – s egyben a nyelvhasználat egyedülálló kultúramegőrző szerepére.

1999-ben az UNESCO közgyűlése február 21-ét az anyanyelv nemzetközi napjává nyilvánította. A nemzetközi megemlékezés előzménye 1952-re vezethető vissza, amikor Pakisztánban – amelynek akkor még a mai Banglades is része volt – az urdu nyelvet nyilvánították az egyetlen hivatalos nyelvvé. A bangladesiek anyanyelve azonban nem az urdu, hanem a bengáli, így abban az időben nagyszabású tiltakozások és tüntetések kezdődtek az országban. A Dakkában 1952. február 21-én szervezett megmozduláson a rendőrség brutális fellépése öt halálos áldozattal járt. A Pakisztánban történetekre tekintettel minden év február 21-én világszerte az anyanyelv megőrzésének, ápolásának fontosságára emlékezünk.

Hazánkban tizenhárom nemzetiségi közösség él, akik anyanyelvük megőrzésével és ápolásával tehetnek a legtöbbet saját identitásuk fennmaradásáért. Ennek elősegítése érdekében az Alaptörvény garantálja, hogy az itt élő nemzetiségeknek joguk van

az anyanyelvhasználatához, a saját nyelven való egyéni és közösségi névhasználatához, saját kultúrájuk ápolásához és az anyanyelvű oktatáshoz. Ezen alkotmányos jogokat a nemzetiségek jogairól szóló törvény bontja ki részletesen. A törvény a nemzetiségekhez tartozó személyek egyéni jogai között említi a családi ünnepek és az ezekhez kapcsolódó egyházi szertartások anyanyelven való megtartásához, illetve a saját és gyermekeik nevének, utónevének megválasztásához, anyanyelvük szabályai szerint anyakönyveztetéséhez, hivatalos okmányokon való feltüntetéséhez való jogot; az anyanyelv megismeréséhez, ápolásához, gyarapításához, továbbadásához és az anyanyelvi oktatásban, művelődésben való részvételhez való jogot. A közhatalommal való kapcsolattartás során, így a bírósági és közigazgatási eljárásokban a vonatkozó eljárási törvények biztosítják az anyanyelv használatának jogát. Az Országgyűlésben a nemzeti-séghez tartozó képviselő és a

nemzetiségi szószóló – illetve a helyi önkormányzat képviselő-testületében a nemzetiségi képviselő – az anyanyelvét is használhatja. A törvény ezen felül az adott településen élő nemzetiségi polgárok számarányától függően biztosítja az önkormányzati rendeletek, hirdetmények és nyomtatványok nemzetiségi anyanyelven történő közzétételét, illetve a közhivatalok elnevezésének, továbbá a helység- és utcaneveknek nemzetiségi anyanyelven történő feltüntetését.

Az anyanyelv nemzetközi napja egyúttal a nyelvi sokszínűség megőrzésének fontosságára is emlékeztet: a magyarországi nemzetiségek jogainak védelmét ellátó ombudsmanhelyettesként ezért minden érintett személy és intézmény figyelmébe ajánlom az anyanyelv védelmét és ápolását; az anyanyelv ugyanis minden nemzetiség fennmaradásának záloga.

Szalayné Sándor Erzsébet

Prof. HC

egyetemi tanár,

ombudsmanhelyettes

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Zavarovanje prauti divjadi

V leti 2017 so 368 divjadi povozili v Železni županiji, od tanga 291 na poštiji, 77 pa s cucgom. Ka aj delamo, če stoj kakšno divjad zavozji? Najprvin policijo trbej pozvati, oni potejm poglednejo, ka k steroj lovskej družini se drži tista paut, gde se je nesreča zgajdila pa pozovejo od tistec djagara. Potejm napravijo zapisnik (jegyzőkönyv), gde se tau tő dolanapiše, če je lovska družina kriva za tau, ka se je tau zgajdilo ali nej. Istina, tašo se rejdko ma zgoditi, samo te, če v staumejtrskom kraugi napajajo, polagajo ali sau majo doladjano za divjad, če nega table ali brez table majo djajo (lov). Dapa tašo se rejdko zgodi, djagardje tau dobro znajo pa na tau fejest skrb majo, zato ka v ednoj tašoj nesreči, gde ednoga djelena tadvdario, je leko več kak milijaun forintov kvara. Največkrat je tak v tej nesrečaj, ka lastnik avtona od lovske družine eden filer ne dobi, zato ka pri nas na Vogrskom je taši zakon.

V Evropskoj uniji je skur v vsakšom rosagi tak, ka lastniki avtoja tašo zavarovanje majo, stero vala za kvar tő, stero povzraučí divjad. Pri nas se taši kvar samo tak vőplača, če lastnik avtoja ma kasko zavarovanje, ka posaba plačüva. Dapa tau zavarovanje največkrat samo za nauvi avto majo povezano, zato ka tau zavarovanje je drago, na stare avone se sploj ne splača. Tak ka samo tista rešitev bi bila dobra kak za lüstvo tak za djagare, če bi zavarovalnice kvar, stero napravi divjad, tő nutvzele v obvezno zavarovanje.

Karči Holec

KÜHARJEVA SPOMINSKA HIŠA
NA GORNJEM SENIKU
(cerkvenozgodovinska in etnološka razstava)
Odprta ob torkih in četrkih
od 14. do 18. ure,
ob sobotah od 10. do 14. ure.
Kontakt na oseba: Ibolja Neubauer
Tel.: +36-30-6088-695
E-mail: kuharemlékhez@jupinet.hu
Vodstvo v slovenščini!
Vstop brezplačen!
Naslov: H-9985, Gornji Senik, Cerkvena pot 11.

OD SLOVENIJE...

Borut Pahor obiskal Južno Korejo

Predsednik republike Borut Pahor je kot prvi slovenski predsednik obiskal Južno Korejo, kjer si je v Pyeongchangu najprej ogledal nekaj nastopov slovenskih športnikov na 23. zimskih olimpijskih igrah, nato pa ga je v Seulu sprejel predsednik Moon Jae-in. V predsednikovi uradni delegaciji je bila tudi ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Anja Kopač Mrak, ki je v času obiska podpisala Sporazum o socialni varnosti. Uradni obisk predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja je bil namenjen nadaljnji krepitvi političnih in gospodarskih odnosov med državama, predvsem z namenom iskanja možnosti za povečanje gospodarskega sodelovanja in izmenjavi stališč o ključnih aktualnih mednarodno-političnih temah.

Vox populi

Trenutno najbolj priljubljena politična stranka v Sloveniji je neparlamentarna Lista Marjana Šarca, razkriva februarjska anketna Vox populi, ki jo je pripravila Ninamedia. Če bi bile parlamentarne volitve zdaj, bi Listo Marjana Šarca volilo 13 odstotkov vprašanih, drugo mesto bi zasedli Socialni demokrati (SD) z 12,6 odstotka podpore, sledi pa jim Slovenska demokratska stranka (SDS) z 11,8 odstotka. Na četrto mesto se je prebila Levica, za katero bi oddalo glas 5,4 odstotka vprašanih, medtem ko je Stranka modernega centra (SMC) padla na peto mesto s 5,2 odstotka podpore. Pet odstotkov vprašanih bi volilo Demokratično stranko upokojencev (DeSUS), 3,9 odstotka pa Novo Slovenijo (NSi). Na lestvici najbolj priljubljenih politikov večjih sprememb ni. Še zmeraj vodi predsednik države Borut Pahor, na drugem mestu je Marjan Šarec prehitel Violeto Bulc, Milan Brglez pa na četrtem mestu Tanjo Fajon.

Feri in Marika Pergar iz Murske Sobotе

NEJ SE ŠETATI PO VELKOM MRAZI

»Gor sam raso v vesnici Vadarci na Goričkem. V držini nas je bilou devet, ges sam glij na sredi biu rojeni. Meli smo malo gazdijo, tak ka je bole srmastvo bilou. Vseeno je bila moja mladost lejpa,« pravi Feri Pergar, steri je v osnovno šaulo prva v štiri leta odo v domanji vesnici, druga štiri pa v Bodonce: »Najlepše je v zimi bilou, ka smo se te leko sankali, dostakrat smo za tau turbe niicali.«

Tudi njegova žena Marika je gor rasla na Goričkem, v Prosenjakovcaj, pauleg granice: »Mi smo bili čista vogrska držina, vej pa sta tak oča kak mati Vougra. Slovenski gezik sam se začnila včiti te, gda sam šla v šaulo, vej pa smo doma furt vogrski gučali. Te je v šaulaj ške nej biu dvojezični pouk, tak ka smo se v osnovni šauli vogrska deca po vogrski včili, slovenska pa po slovenski. Mene so moji starišge dali v slovenski razred, vej pa so vidli, ka doma nemo najšla dela in mo se mogla dale šaulati.

liji. Brat žive v Veščici, tisti, steri je živo v Portoroži, pa je na žalost že mrau. Vsakšo leto se dva do trikrat dobi mo vsi vküper v Prosenjakovcaj. Našo domačijo smo predelali v »vikend«, tak ka

na avtobusni postaji srečala. »Te je tak bilou, ka si tri mejsece v šaulo odo, šest mejsecov pa si delo. Ge sam že od mali naug rad kaj šraufu in tak sam po zgotovleni osnovni šauli šau za inaša v

mehanično delavnico v Martjance, ge sam najrajši mopede popravlo,« raztolmači Feri, steri je po tistom, ka se je vönavčo za šlosara, šau k sodakom v Trebinje: »Tudi tu so ponücali moje šlosarsko znanje in so me v delavnico djali, ge sam švaso in popravlo. Meni je pri sodakih, gé sam biu leto in pau, dobro bilou. Gda sam

Marika in Feri kak mladi zakonski par

dosta lidi, če trbej tudi tresti, tam leko prespi.«

Po zgotovljeni osnovni šauli v Fokovcaj se je Marika vpisala

domau prišo, san tu dela nej daubo in sam v Dajčland odišo, v Audijovo fabriko v Ingolstadt delat. V začetki

je žmetno bilou, ka sam nej dosti po nenski znau gučati. Po pau leta je žena za menov prišla, pa je te že baukše bilou.«

Oba zakonca mata na Dajčland lepe spomine. »Nikdar sam se tam nej počutila kak tijinec. Brodim, ka je bilou fontoško tudi tau, ka je naš priimek nej biu jugoslovanski, takši, ka bi se končo na

-i. Pauleg toga sam ges gezik znala že te, gda sam šla gor. Prva, gda sva ške nej mela dece, sva pri eni nenski držini živela. Z njimi sva se dobro razmela. Kesnej sva se preselila v dvosobno, po tistom pa ške v štirisobno stanovanje. Furt smo dobre nenske sausede meli,« pove Marika, stera se je

po 11. lejtaj odlaučila, ka s čerko Manuelo in sinom Edvardom pride nazaj v Prekmurje, v Mursko Soboto, gé so si te že zazidali ram. Čerka, stera je že v Dajčlandi atletiko začnila trenerati, je te tudi doma dale bežala in je ške v cajti Jugoslavije uspešno nastaupala tudi na tekmovanjih v tijini. Oba z bratom sta si po tistom, ka sta se šaulivala v Ljubljani, tam stvaurila držini (Manuela ma dva sina, Jana in Aleksa, Edvard pa Čarno, Zala in Petjo) in sta tam tudi ostala.

Marika si je te, gda je prišla domau živet, tri leta nej iskala dela, po tistom pa ga je najšla v fabriki Mura, gé je delala dvajsti let, vse do penzije. Feri, steri je ške par let osto v Dajčlandi, po tistom pa je tudi njega potegnilo domau, k držini, je ške deset let mogo delati, prva kak je 2011. leko šau v penzijo. »Zdravdje mi ške kelko telko slüži, tak ka mi je lepou kak penzionisti,« pravi Feri, steri se ne spaumni rad cajta, gda je šau v penzijo, ka je glij te žena doživela srčni infarkt. »Ge sam sploj nej znala, ka se mi je tau zgaudilo. Biu je mrzeu febuarski den. Po tistom, ka sva se šetala deset kilometrov po mrazi, sam doma občutila, ka me boli rauka. Nej me je enjala, pa sam šla k doktorci, stera me je včasi poslala v soboški špital. Od tam so me poslali v mariborski špital, gé so mi te padarge pomagali. Tam mi je en padar tudi pravo, ka je tau leko prišlo od toga, ka je tak velki mraz biu, in so se srčne žile skrčile. Zdaj rada šetam, samo nikdar nej po velkom mrazi,« pove Marika. Zakonski par Pergar pauleg toga rad skrbi za svoj gračenek, v sterom je tudi dosta sadnoga drevdja. Dostakrat, sploj v leti, deta v Prosenjakovce, gé tudi gobe radiva nabirata.

*Silva Eöry
Kejpi: osebni arhiv
Pergarovih*

Najbola sta veseliva, gda prideta na obisk čerka in sin z držinama

Gda sam v štrti razred prišla, se je začno dvojezični pouk. V našoj držini nas je bilou šest mlajših. Meli smo lejpo otroštvo, vej pa je bilou dosta lübeznivosti. Ške gnesden mam dobre stike z brati in sestrami. Najstarejša sestra žive v Seli, druga v Dobrovnikih, tretja pa v Ita-

na soboško gimnazijo. »Vsakši den sam se z busom v šaulo vozila. Sošolce sam mela iz cejluga Prekmurja. Ške gnesden radi pridemo vküper,« pove sogovornica in cujda, ka je v tistom cajti tudi svojoga moža spoznala, vej pa se je on tudi šaulivau v Murski Soboti, tak ka sta se dostakrat

Smo šče Slovenci

Slovensko društvo v Budimpešti že od začetka delovanja sveti slovenski kulturni praznik. To smo začnili, gda je slovensko veleposlaništvo šče bilau v Lendavski ulici. Tudi zdaj smo v soboto, 17. februara, svetili te den, Prešernov den. France Prešeren je bijo najvejši slovenski pesnik pa gda je mrau, tisti den svetimo slovenski kulturni svetek.

Na te svetek so pri nas v programi nastopili Veseli pajdaši iz Števanovec pa otroški pevski zbor števanovske dvojezične osnovne šole. Otroški zbor pa moški člani našoga pevskega zbora so najprven zapeli slovensko himno. Potem so mlaj-

v Budimpešti dr. Robert Kokalj in soproga Klaudija Kokalj pa sodelavka za kulturo Nataša Pregel. Za nas, člane slovenskega društva v Budimpešti, je

znamo naše porabske pesmi, poznamo naše šege, navade in molitve. Ali kak dolgo? Težko je biti narodnost vsepovsedi, ali v tem velkom varaši pa šče bola.

Na svetek slovenske kulture je prišo slovenski veleposlanik Robert Kokalj s svojo ženo tō

Zatok smo napravile 1990. leta društvo, aj ostanemo Slovenci, aj se ne potopimo v tom »maur-dji«. Trūdimo se, tūdi naš zbor. Dočas mo spejvali naše pe-

smi pa se spominjali na naše porabske vrednote, je dobro. Sploj se moramo potruditi.

Gostom iz veleposlaništva in iz Števanovec se zavalimo, da so prišli, da smo lepau svetili te naš veliki svetek. Saj mi Porabski Slovenci smo tūdi del slovenske kulture. Naš jezik je tūdi slovenski, naše pesmi, vrednote so tūdi slovenske, ne smejmo je pozabite, ka potejn več nemo Slovenci.

V imeni Slovenskega društva v Budimpešti iz srca gratuliramo dvōma števanovskima skupinama, olepšali so naš svetek. Želeli smo njim, naj tadale tak lepo delajo, imajo lepe uspehe in naj se še večkrat srečamo.

Na konci smo vse navzauče pozvali na prijateljski večer, smo nazdravili, se pogučavale in se prijetno počutili.

Irena Pavlič

PUST V GORNJE-SENIŠKEM VRTCU

Maškare so se postavile pred naš objektiv

Maškare so se predstavile s pesmicami, plese om in deklamacijami

V programi so spejvali števanovski mlajši

Nastopajočim se je zavalila častna predsednica društva Irena Pavlič; na kejpji z Veselimi pajdaši iz Števanovec

ši spejvali otroške pesmi. Bilo je lepo in veselo.

Veseli pajdaši, kak vsigdar, tūdi zdaj so nas razveselili. Notra so nam pokazali dva pijanca, kakšna sta. Dosta smo se mogli smejati.

Našo prireditev so počastili veleposlanik Republike Slovenije

to vsigdar nika velkoga, če nas sodelavci veleposlaništva obišejo. Splo lepau se zavalimo. Slovensko društvo v Budimpešti imamo Porabski Slovenci, smo še Slovenci, kak gda smo prišli v té velki varaš in se tū naselili. Šče gučimo porabski slovenski materni jezik. Še

... DO MADŽARSKE

Ali bo postaja podzemne železnice poimenovana po Árpádu Gönczu?

Vodstvo budimpeštanskega prometnega podjetja je pred časom dalo predlog, da bi postajo metroja pri Árpádovem mostu poimenovali po najbolj priljubljenem predsedniku države po tranziciji Árpádu Gönczu. To se je zdelo logično, saj je tudi mestni predel okrog postaje podzemne železnice poimenovan po njem. S predlogom so se strinjali tudi svetniki samouprave XIII. okrožja, ki jo vodi župan socialist in načelno tudi vodstvo glavnemestne občine. Proti predlogu so nekateri desno usmerjeni novinarji, ki so v neki televizijski oddaji izjavili, če bodo na postajo napisali ime in priimek Árpáda Göncza namesto Árpáda, vodje madžarskih plemen pri prihodu v Karpatski bazen, naj ju kar odstranijo. Spremenilo se je tudi stališče nekaterih svetnikov, predvsem članov stranke FIDESZ, ki so prvotno bili za omenjeni predlog.

Še do 3. aprila lahko podpišete

Še do 3. aprila se lahko podpiše pobuda o pravni zaščiti narodnih manjšin (Minority SafePack), je opozoril Ferenc Kalmár, ministrski komisar za razvoj sosednjih politik v oddaji javne televizije. Potrebni je še kakih 300-350 tisoč podpisov, da bi pobuda dosegla svoj cilj, in sicer da bi Evropska komisija morala dati na svoj dnevni red pravno zaščito avtohtonih narodnih manjšin. Zbrati se mora milijon podpisov. Evropska unija namreč nima splošno in enotno pravno regulirane zaščite pravic avtohtonih narodnih manjšin, njihovo število je približno 50 milijonov na območju Unije. Pobudo sta podpisala tudi premier Viktor Orbán in predsednik madžarskega parlamenta László Kövér.

KRÜ PA MLEJKO

Kak pravijo, če je sila, vrag še mōjo zej. Tak je bilau tau prejšnji torek, gda se je snej sipavo, dja sem pa mogo nekakoga najdi, ka bi malo kaj gučo mena za novine. Že prejk Števanovec sem se odpelo, gda so me zvali po telefoni, ka nika moram podpisati, tak ka obrno sem se pa sem se nazaj odpelo v Varaš. Poštije so že vse bejla bile, gda sem se odrugin prejk mosta, prejk Rabe pelo. Kama aj zdaj dem, koga najdem v tau velkom snegaj, sem zmišlavo pa kak če bi mi Baug pomago, gnauk samo zaglednem, ka Rejzak Mukič, po iži Bidarna ranč pred menov prejk poštije dejo. Brž sem na gaz stau pa paulek nij sem se stavo.

- Leko vas domau pelam? sem je pito.

»Leko, vejpa tak tašo lagvo vrejmen je,« so pravli pa so v avto vseli.

- Ka bi bilau, če bi vas malo kaj spitavo za novine, še med potjauv?

»Če mo znala odgovarjati, te leko,« so se smejali.

Tak ka nej domau, liki v Lipo v knjižnico sem ji pelo, gde smo se malo pogučavali, kak je bilau prvin pa kak je kaj gnesden.

- Tetica Rejza, ta rejč ka Bidarna ka znananōjva?

»Nas so po iži tak zvali, zato ka prvin je dosta taši bilau, steri so gnako ime (priimek) meli. Kak ge, ka sem Mukič, tak so te razliko delali, ovak pa ne vej, ka ta rejč znananōva.«

- Gde ste vi doma bili na Gorenji Seniki?

»Na najbavšom mesti, na Janezovom brejgi, istina, zdaj že nej, zato ka je vse zaraslo pa vse je lejs grato tam. Mi smo tam tavō odli, kak so Štejfarni bili doma, pa kak so Kovačini bili.«

- Še stoji vaša rojstna hiša?

»Nej, zato ka smo leta 1963 dojzgoreli, Luksa Micka je tam mlejko nosla pa s svejčov si je svejtila. Kaulak rama smo mi bilge meli, pa te mogauče,

ka od svejče se je tau vožgalo. Dapa nika gvūšno ne moremo povedati, zato ka tau je niške nej vido. Ram je cejlak dojzgore, samo tau je sreča bila, ka je mama kukrco pripelala pa tau smo na paudi (podstrešju) meli. Zavolo tauga se je te v kūnji pa v sobi plafon nej nutftrno, zato ka ga kukrca obranila pred ognjom. Vejš, ka slamnatna streja bila pa tau je tak gorelo kak oli. Müve z mamov sve goščice lūpale pri Törkini, gda sve tam vō s kūnje stau pile, ka deve domau, te sve zaglednile, ka naš ram gori, samo tam si obraniti nika nej mogo. Gasilci so tō kesno prišli pa nej

ka bi včasini gasili, najprvin so sorakozō (zbor) napravli, tašo še vrag nej vido. Samo vejš, ka sem ge dvakrat dojzgorela? Tū v Varaši sem ranč tak zopojdla, tū mi je pa stanovanje gorelo. Tau je 21. oktobra bilau, iz Farkašovec edna je sir vnoči kūnila, pa tak se je nika vožgalo. Ge sem tō malo nika drejmala, gnauk samo cingajo, ge sem dvere nej odprla, zato ka sem nikoga nej vidla vō na okno. Gda sem pa gor poglednila, kak je šesto stanovanje bilau, tam je že plamen vōušo. Te sem si mislila, stara, vkūp se poberi, ka tū nika nej dobro gé. Samo nika časa nej bilau vkūpbrati, gvant, ka sem na sebi mejla, telko je bilau vse, nika drūgo nej, še vrastvo je tam ostalo.«

- Ostalo je kaj za nūc, ka ste v stanovanji meli?

»Nika dosta nej, vejš, gda so gasili pa voda je tū dojtekla, ge sem nika vōcukala, samo moja hči pravla: „mama, ka š ti s tem delala, dočas ka boš živela, tau, š pardijala.“«

- Kama ste šli laknivat, dočas so te ram vred vzeli?

»K hčeri sem ūšla na Nemesmedves, en mejsec sem tam bila, potistim sem pa nazaj

prišla ta, kak je Eva preso biu gnauksvejta, na tretji štauk. Tam je moja vnukica dobila

Terezija Mukič

stanovanje pa te tistoga sem ge vred vzela. Ge sem taša, ka rada gučim, najbola pa s Slovenci, tam na Nemesmedvesi bi tau žmetno šlau, vsikši den bi se nej mogla telko pelati, pa te sem bola sé nazaj prišla.«

- Gda ste doma na Seniki pogoreli, kama ste tam šli?

»Gde smo dojzgoreli, tisti je materni ram biu, te smo tadojšli v očinski ram. Mi smo štirdje bili, mama, stara mati, vūjec Francli pa ge. Te ram, ka je dojzgore, več smo ga nej popravili, par lejt je še stau, potistim je pa tak vkūpspadno, zdaj pa že lejs gorzaraso. Ge sem ga nej stejla popraviti, zato ka več nas je, steri smo erbali, ge bi cerala, drūgi bi pa samo pargiško držali.«

- Te bar zdaj mate drva na zimau.

»Tau je tak, ka gnauk moraš plačati podiranje, te ka ti vōzvozijo pa te še nut v Varaš, tak ka sploy se ne splača, baukše, če gotove drva kūpim.«

- Kak ste vi sé v Varaš prišli?

»Gda sva se z možaum oženila, te sva najprva na Seniki bila v arandi, potistim sva sé v Varaš prišla v ulico Kossuth. Te sem tak sama ostala pa te leta 1996 sem toga dobila, gde

zdaj živem.«

- Gde ste delali?

»Ge sem v židanoj fabriki delala, tak vejš, če šaule nemaš, te samo meklau leko ženeš, dapa nika ne deje, dobro je bilau. Leta 1995, gda so židano fabriko zaprli, te sem v fabriko Opel prišla, gde sem ranč tak meklau gonila. Deset lejt sem delala pa te sem tak v penzijo odišla, že komaj sem čakala, zato ka tam je strašno dosta trbelo delati. Sreča je tau bila, ka je dobra banda bila, kak koli je žmetno bilau, zato smo vse skauz spravli. Naslejdne sem že fejt čakala, aj leko v penzijo dem, zato ka je tak bilau, ka vsikši den smo tau čakali, ka zdaj koga tapošlejo, pa tau je nej dobro bilau. Naslejdne sem že prejdnojma prajla, ka nej trbej od tauga gučati, hajt, sto se vam ne vidi, tistoga pošlite ta, zato ka človek že gesti pa spati ne more.«

- Ka zdaj delate, ka ste že v penziji?

»Nej je najbavkše, zato ka roke so mi nej dobre, noge so mi nej dobre, samo zvūna se tak vidi, ka je dobro pa vse je v redi.«

- Vseeno kak je, zato vsigdar dobro volau mate, nej je tak?

»Ka padar (zdravnik) pravi, volē ne smejš zgibiti, drūgo pa tau, ka sem ge v cejlom

življenji dosta delala pa te še zdaj mo delala? Tak bi naura bila! Če ge krū pa mlejko leko kūpim, mena več nej trbej, mena telko dojde. Samo tisti delajo še potistim, ka so v penziji, steri se je prva sploy nej tazmantrau, steri je vōpočinjeni. Tisti, steri smo delali pa se mantrali, nam ranč napamet ne pride, ka bi tadale ali nin indrik delali, gda smo v penziji.«

- Srce vas ne vleče nazaj na Gorenji Seniki?

»Dosta sem odla nazaj na Senik, gda je mama živela, pa k tetici, zdaj pa že bola samo na cintor odim.«

- Prvin je lepše bilau na Gorenji Seniki kak zdaj?

»Lepše je bilau, zato ka več naroda bilau, zdaj tanta tagor že samo lejs ge, tak ka tam že nišoga življenja nega. Lūstvo je odišlo, zato ka je težki biu žitek na Janezovom brejgi. Ge, gda sem delala v židanoj fabriki, kak rano sem mogla staniti, da sem na rani bus odla! Tū v Varaši sem leko v petoj vōri stanila pa te sem še v bauto ūšla prva kak sem pejški delat ūšla. Baug moj, Baug moj, zdaj smo pa stari gratali.«

- Dapa kak pravijo, vi ste bar zadobili te lejta.

»Ge sem tak tau prajla, ka ge sem že pet lejt gorpotegnila, zato ka moja mama je šestdesetdesem lejt stara bila, gda je mrla, tak ka te lejta so meni že vse dar.«

Karči Holec

Slovensko štenjé - ga vzem' te v roké! - 4.

Predgarge tomačijo sveto istino

Po tistom, ka je dojobladala protestantizem, je katoličanska vōra vse prejkvzela v slovenskoj literaturi za več kak stau petdeset lejt. Oprvin so pisateli nūcali stare forme, kak na priliko obračanje edni talov Svetoga pisma, liki menje kak v reformaciji. Vekšo znamenje so dobile predge, štere pa so bile samo na pau literarne. Zvün te so pisali premišlavanja o vōri ino pripovejsti o svetnikaj pa njini čūda, tau pa že tak, ka se je leko bralcom estetski tō vidlo. Velki pomen so dobile cerkvene pesmi, štere so mele v sebi več čūtenja pa farb kak protestantske - té so stele samo prejk pameti včiti. V tom cajti so se začnila naražati prva dela slovenske (dūhovne) dramatike tō.

Od voditelov slovenske *prautireformacije* moremo mujs vōpostaviti ljubljanskoga pūšpeka *Tomaža Hrena*, šteri se je ovak v protestantskoj držini naraudo. Biu je prvi človek cerkvene komisije na Kranjskom, štera je zacomarila protestante, zaperala ali rūšila njine molilnice ino zažigala njine knige. Hren sam je nej biu pisatel, liki je pomago vōdavati slovenska cerkvena pisanja. Želo je vōprinesti katekizem, molitvenik pa pesmarico. Z naslovom »Evangelija inu listuvi«, z ednimi tali Nauvoga zakona za nedele pa svetke, je na svejklo dau knige, v šteraj je po katoličanjso vōpopravo edne tale Biblije *Jurija Dalmatina*. Tomaž Hren je biu v prvom redej političar, šteri je nej preveč na literaturo dau, liki bole na muziko pa molarstvo, ranč tak kak drūgi voditeli prautireformacije.

V 17. stoletji je biu eden dugši cajt, gda je edna slovenska kniga nej vōprišla. Leta 1615 je *Janez Čandek* eške vōdau eden dojobrnjeni ka-

tekizem, po tistom pa so do 1672 ranč edne slovenske knige nej vōdali. Tau pa zavolo več zrokov: protestantizem je več nej biu tak nevaren, zavolo velki bojnj je smastvo bilau pa dūhov-

Kejp Paradičoma z Adamom, Evov pa Luciferom (Škofjeloški pasijon 2009)

nicke so več nej bili motive-rani za pisanje. V etom cajti sūuče aj samo tau povejmo, ka so v Ljubljani nutpokazali prvo igro v slovenskom geziki z naslovom »Paradiž«. Dijaki ježuitskoga kolegijuma so go od leta 1657 po varaši pa kauli njega nutpokazali z ednimi tali Staroga zakona, njene reči pa so do gnes nej gorostale.

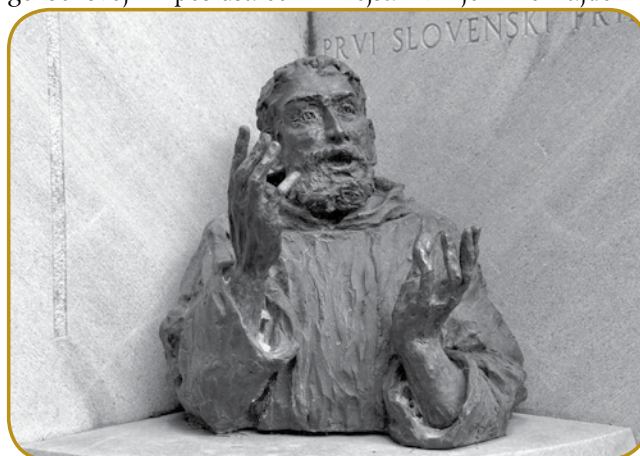
V tisti časaj se je narodilo nika nauvoga v umetnosti, tau je *barok*. V literaturi sé slišijo dela z drūge polovice 16. pa s 17. stoletja, v šteraj najdemo nauve protivnosti: tejlo pa dūh, trpljenje pa veselje, pamet pa čūtenje ali bogastvo žitka pa življenje brezi vrejdnosti. Gezik té literature je sploj farbasti, krepko okinčan, rejči so komplicerane pa včási nerazmene, špajsne.

Leta 1684 je kanonik v Novom mestu *Matija Kastelec* vōdau svoje knige »Nebeski cil«, štere so tū pa tam že baročne, v slovensko književnost pa vpelavajo tipuš vōrske meditacije. O geziki piše na priliko tak, ka leko prejk lejpi, čūtni peld prausni človek ranč tak razmej

njegve misli. Piše dinamično, z vnaugimi farbami, čūtenja pa pri njem dojobladajo pamet.

Slovenska književnost se je začnila s *predgami* v »Brižinski spomenikaj«, ta lite-

rarna fajta pa je svoj vrejek dosegnila kauli leta 1700. Če leko povejmo, ka so že-lejle protestantske predge samo včiti, tau pa v sigurnoj formi, so predge v baroki gratale zanimive pa okinčane, bilau je je veseldje poslūšati. Katoličanjso predge so svojim poslūščalom

Janez Svetokriški na dvauri kapucinskoga klauštra v Vipavskom (Svetom) Križi

ponidile pelde, »eksemple«, ka bi prejk nji nutpokazale kakši vōrski navuk. Lūstvo je leko v nji čūlo anekdote, hejcne pripovejsti, kratke pravlice o stvarinaj, legende pa celau novele. V etaj predgaj najdemo vse tau oprvin v slovenskoj rejči.

Najbole erični slovenski baročni predgar je biu *Janez*

Svetokriški, šteri se je naraudo v vesnici Križ pri Vipavi. Oča ma je biu Taljan, mati pa Slovenka. Kak kapucinski barat je predgo po Kranjskom pa Štajerskom, največ pa na Primorskem. Svoje predge je vōdau v svojom največšom deli »Sacrum promptuarium« (Sveti priročnik), v šteri peti knjigaj má predge za vse nedele, svetke pa zvūnredne prilike. Doj je je spiso za dūhovnike, ka aj bi si pomagali pri mešaj. Dosta je djemau s tihinske literature, depa vnaugo svoji idej je tō emo.

Najvekša vrejdnost knjig Svetokriškoga so pripovejsti, štere so zvekšoga za peldo, depa majo v sebi lepe kejppe pa humor, gda pa gda pa so drastične tō. Leko povejmo, ka so té zgodbe začetek slovenske proze, če rejsan so pisateli 19. stoletja bole po evropski pisatelaj minto djemali. Svetokriški je piso v vipavskom primorskem domanjom guči, če rejsan v njem ne najdemo

skoro nika taljanski rejči. V 17. pa 18. stoletji so na Slovenskom na vūzem nutpokazali več pasijonov o trplenji, smrti pa goristanenji Kristuša. Gor nam so ostale reči tzv. »Škofjeloškoga pasijona«, šteri je tak prva slovenska dojspisana dram-ska igra. Po nemškoj peldi ga je vkūpsklau kapucinski

barat oča *Romuald* v Škofji Loki na Gorenjskom, dugi je kauli gezero verzov. Pripovejst od Adama ino Eve do Kristušove križne pauti za odpūščanje grejov nutpokaže v 13 kejpaj. Tema je eške bole v srejdnji vōk valon, pa v njegovom štiluši je tō samo malo baročnoga. Ne godi se dosta kaj, več je premišlavanja od vōrski istin pa je igra tak bole statična. Zašpilali so go po varaški ulicaj, po enom tali pejški, po drūgom pa na kaulaj ali konjaj. Igralci so bili zvekšoga majstri pa pavri z okauliške krajine. Leta 1999 so oprvin v moderni cajtaj nutpokazali cejlo igro v centri Škofje Loke, v bodaučnosti go leko pá vidimo eške samo leta 2021. Decembra 2016 so pasijon gorspisali na erično lišto UNESCO-nove dūhovne kulturne erbe.

Za potrebe lūstva je Cerkev v baročnom cajti, na začetki 18. stoletja naprejspisala spejvanje sveti pesmi v ljudskom geziki. Zatok je v tisti časaj vōprišlo več slovenski pesmaric. *Ahacij Steržinar* je svojoma glavnomi deli dau ime »Katoliš keršanskiga vuka peisme«, v šterom je vkūppaubro sploj dosta sveti pesmi, depa brezi prave literarne vrejdnosti. *Frančišek Miha Paglovec* je vōdau vnaugo cerkveni knjig, njegva sveta pesmarica pa je ostala v rokopisi. V njej najdemo edno posvejt-no pesem tō - od toga, ka more cejli svejt preminauti. V cajtaj baroka so bole samo dale pelali mišlenje srejdnjoga vōka pa prautireformacije, nika nauvoga pa so pisateli donk prinesli v štiluši. Leko povejmo, ka so književnost v istinskem znamenji rejči nej stvaurili, donk pa sta se začnili naražati slovenska pripovejst pa drama.

-dm-

PANONSKI LIST

Panonski inštitut v Pinkovcu/Güttenbachu na avstrijskem Gradiščanskem izdaja dve publikaciji, osrednjo *Panonski letopis* enkrat na leto, dvakrat pa manj obsežen, pa še vedno s pestro vsebino *Panonski list*. Urednik obeh je dr. Robert Hajsan Panonski, in tudi večina avtorjev iz Avstrije, Hrvaške, Madžarske in Slovenije sodeluje v obeh publikacijah.

Urednik s *Panonskim letopisom* in *Panonskim listom* vzpodbuja sodelovanje, zlasti na kulturnem in znanstvenem področju, v tem delu Evrope, v štirih državah. Večletni pregled vsebine, velja vsaj za zadnjih deset let, kaže na veliko razliko v pripravljenosti avtoric in avtorjev v obeh publikacijah. Če je dokaj naravno, da je večina avtorjev z avstrijske Gradiščanske, ni ravno vzpodbudno, da je najmanj prispevkov iz (severovzhodne) Slovenije.

Uvodni del tokratne številke *Panonskega lista* je posvečen življenju in delu akademika dr. Antona Vratuše. Ob fotografijah (akademik Anton Vratuša, potem predsednik Uprave Ustanove dr. Šiftarjeve fundacije Ernest Ebenšpanger, Anton Vratuša in podpredsednik Uprave Marjan Šiftar), so objavljeni odmevi na akademikovo smrt, med njimi tudi Roberta Hajsana Panonskega. Hajsan je poudaril, da je *Panonski inštitut* s smrtjo Antona Vratuše in on osebno izgubil mentorja, ki ga je spoznal pri dr. Vaneku Šiftarju na Petanjcih. Upošteval

in uresničeval je njune pobude na področju kulture in publicistike, zlasti pa je užival v druženju v *Vrtu spominov in tovarištva* na Petanjcih. Anton Vratuša je bil tudi častni član *Panonskega inštituta*. Iz Porabja je povzet

Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija in Protestantsko društvo Primož Trubar, podružnica Murska Sobotica. O obletnici reformacije je tudi reportaža *Po poteh Martina Luthra*. V članku *Lepo je imeti dve domovini* pa je opisan

ja Modinci/Mogersdorf, ki je bil tokrat v Lendavi, kjer je slovenske zgodovinarje zastopal dr. Andrej Hozjan z mariborske Filozofske fakultete.

Kulturno-zgodovinski simpozij Modinci je bil dolgo časa prvovrstno mednarodno politično, znanstveno in kulturno srečanje v tem delu Evrope. Pobudo zanj je dala Avstrija, in sicer na obletnico, ko je krščanska vojska na tem delu južne Gradiščanske, v okolici Monoštra in ob rečici Rabi porazila Turke na osvajaškem prodiranju proti Dunaju. Zgodovinarji so vsako leto obravnavali drugo temo, uvodni del pa je pripadal političnim govorom in kulturnemu programu. Ta koncept se je deloma ohranil tudi po demokratičnih spremembah v Evropi, saj se je otvoritve simpozija v zgodovinskem Kőszegu udeležil tudi dr. Andrej Capuder, prvi minister za kulturo v samostojni Sloveniji. Kot sklepno dejanje simpozijev so bili zborniki, ki so z referati in povzetki razprav izhajali v slovenskem, nemškem in madžarskem jeziku, ki so jih razposlali na številne evropske univerze. Vsaj tako so tedaj izjavljali organizatorji simpozijev, ki so z leti postali vsestransko, tudi medijsko mnogo manj odmevni.

Tako kot druge oblike sodelovanja v »panonskem prostoru«³ treh oziroma ob pridružitvi dela Hrvaške, štirih držav. Zlasti politično in strokovno pomembna so bila srečanja *panonskih pravnikov*, ki

so se jih vseskozi udeleževali tudi pravosodni ministri iz Avstrije, Madžarske in Slovenije. Ministri in pravniki so se pogovarjali o aktualnih in koristnih temah. Obe srečanja, zgodovinarjev in pravnikov, sta bili izmenjaje v vseh sodelujočih državah.

Po tistem je »ugasnila«⁴ tudi mednarodna likovna razstava *Pannonia*, še prej pa skupni koncerti pevskih zborov sosednjih držav. Nekoliko več je zdaj dvostranskega sodelovanja, tako med Slovenijo in Madžarsko pa tudi med Slovenijo in Avstrijo. Pri tem sodelovanju gre bolj za pridobivanje denarja (kar tudi ni narobe) iz evropskih strukturnih skladov. Med tistimi, ki so stike ohranili, je *Pokrajinska in študijska knjižnica* v Murski Soboti, ki že več desetletij sodeluje z železnožupanijsko knjižnico *Dániel Berzsenyi* v Sombotelu, stike pa imajo tudi muzeji, Pomurski muzej v Murski Soboti sodeluje tako z Gradiščansko kot Madžarsko. Posebno področje so stiki, ki jih imajo prekmurski Madžari z ustanovami na Madžarskem, zlasti v Zalski, deloma pa tudi v Železni županiji. Sicer pa namen članka ni celovita ocena dvo- ali večstranskih stikov, ampak zgolj kratek vpogled v nekatere stike in čezmejno sodelovanje, ko sta za izhodišče *Panonski letopis* in *Panonski list*, ki izhajata v Pinkovcu/Güttenbachu na Gradiščanskem.

Ernest Ružič

nekrolog o smrti Antona Vratuše (1915 – 2017), ki je v celoti preveden tudi v nemški jezik.

Daljši članek je napisal Zvonko Milas, državni sekretar v uradu za Hrvate v tujini, in je objavljen v hrvaškem in nemškem jeziku. Predstavljen je Đuro Vidmarović, novi predsednik Društva hrvaških književnikov. Urednik je namenil posebno pozornost 500-letnici začetka reformacije. Na dveh straneh je objavljena fotoreportaža s prireditve »Naši zakladi«⁵ - Zatočišče izgnanih na Petanjcih, ki sta jo na Tišini pripravili

položaj Hrvatov v Sloveniji. Avtor opozarja na doslej neuspela prizadevanja, da bi dobili Hrvati v Sloveniji status manjšine, kakor ga imajo Slovenci na Hrvaškem. Pohvale pa so zapisane o uspešnem delu hrvaških kulturnih društev in o obisku Roberta Hajsana, ki je predstavil delo *Panonskega inštituta v Pinkovcu*.

Po že ustaljeni praksi iz *Panonskega letopisa* so tudi v *Panonskem listu* objavljene številne fotografije, ki dopolnjujejo tekste. Objavljene so tudi fotografije s kulturno-zgodovinskega simpozija

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

**OD 2. MARCA
DO 8. MARCA**

PETEK, 02.03.2018, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Ugriznimo znanost: Studentska formula, oddaja o znanosti, 12.15 Glasbeni svet Andréja Rieuja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Tarča, Globus, Točka preloma, 15.20 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 16.05 Duhovni utrip: Zbirka Smisel, 16.25 Zlata dekleta (I.), ameriška humoristična nanizanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Alpe-Donava-Jadran, 17.55 Novice, 18.00 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 18.10 Pujsa Pepa: Igra za deževni dan, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Šport, Kultura, Vreme, 23.05 Dvojica na Manhattnu, francoski film, 0.30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.55 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.50 Info-kanal

PETEK, 02.03.2018, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški počitniški program: Op! 9.15 Prišluhno tišini, 9.55 Bleščica, oddaja o modi, 10.40 Hišica v preriji (VIII.): Divja zver, ameriška nadaljevanka, 11.25 Halo TV, 12.00 Dobro jutro, 13.55 Dober dan, 14.50 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 15.35 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 16.00 Migaj raje z nami, 16.30 Halo TV, 17.15 Hišica v preriji (VIII.): Kamena juha, ameriška nadaljevanka, 18.10 Tele M, oddaja TV Maribor, 18.40 Primorska kronika, oddaja TV Koper-Capodistria, 19.00 Atletika - svetovno dvoransko prvenstvo, 22.45 Nocoj v Palladiumu, 23.30 Ema 2018, finale, 1.15 Glasbeni spoti, 2.15 Atletika - svetovno dvoransko prvenstvo, 3.45 Zabavni kanal, 5.10 Glasbeni spoti

SOBOTA, 03.03.2018, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.40 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek: Vlado Kreslin, 11.40 Tednik, 12.40 Kaj govoriš? = So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 14.30 Mame: Varuška, slovenska nanizanka, 15.00 Ambienti, 15.35 Profil, 16.00 Cesarjev kuhar, japonska serija, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Moj pogled na znanost: Zdravje iz narave - prof. dr. Samo Kreft, 17.45 Poskusiva znova, britanska nadaljevanka, 18.10 Sladko življenje z Rachel Allen: Ameriške sladice, 18.40 Ozare, 18.45 Miriam: O čem sanja kokoš?, risanka, 19.00 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 20.05 Planet samskih, poljski film, 22.15 Bučke, izmišljene novice, 22.30 Poročila, Šport, Vreme, 23.00 Macondo, avstrijski film, 0.40 Profil, 1.05 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.30 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 2.25 Info-kanal

SOBOTA, 03.03.2018, II. spored TVS

6.30 10 domačih, 7.00 Najboljše jutro, 8.15 Hišica v preriji (VIII.): Kamena juha, ameriška nadaljevanka, 9.10 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (M), 1. vožnja, 10.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: superveleslalom (Ž), 11.35 Na lepše, 12.10 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (M), 2. vožnja, 13.30 Smučarski teki - svetovni pokal: sprint (M in Ž), 14.15 Migaj raje z nami, 14.55 Smučarski kros - svetovni pokal, 16.25 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), ekipno, 18.15 Deskanje na snegu - svetovni pokal: paralelni veleslalom (M), 18.55 Čist zares: Promocija izdelka, mladinska dokumentarna serija, 19.30 Atletika - svetovno dvoransko prvenstvo, 22.15 Pot na SP v nogometu, športna oddaja, 22.40 Derrin Brown: Apokalipsa, 23.35 Aritmični koncert: Noctiferia - Transnatura, 0.35 Glasbeni spoti, 1.35 Športni posnetki, 3.40 Zabavni kanal, 4.55 Glasbeni spoti

NEDELJA, 04.03.2018, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 9.05 Govoreči Tom in prijatelji, risanka, 9.15 Džamila in Aladin, angleška otroška nanizanka, 10.00 Nedeljska maša, 10.55 Pozdrav iz Idrije: Godbeno društvo rudarjev Idrija, 11.20 Ozare, 11.25 Obzorja duha, 12.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 15.10 Gospodična Nemitežit, francoski film, 16.45 Kino Fokus, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Zmajči zmaj: Urok za izginjanje, risanka, 19.00 Dnevnik, Zrcalo, Šport, Vreme, 20.00 Mame: Obletnica, slovenska nanizanka, 20.30 Modna hiša Velvet (IV.): Nepričakovana darila, španska nadaljevanka, 21.50 Intervju, 22.40 Poročila, Šport, Vreme, 23.10 Sirija - zadnji branik dediščine človeštva, francoska dokumentarna oddaja, 0.05 Jazzovski standardi - Big band RTV Slovenija, Alenka Godec, Nuša Derenda, Kristina Oberžan, Nina Strnad in Lojze

Krajncan, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.40 Info-kanal

NEDELJA, 04.03.2018, II. spored TVS

6.00 Duhovni utrip: Zbirka Smisel, 6.30 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 7.20 Glasbena matineja, 9.10 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (M), 1. vožnja, 10.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: kombinacija - superveleslalom (Ž), 11.45 Slastna kuhinja, 12.10 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (M), 2. vožnja, 13.30 Alpsko smučanje - svetovni pokal: kombinacija - slalom (Ž), 14.45 Moj pogled na znanost: Zdravje iz narave - prof. dr. Samo Kreft, 15.20 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), posamezno, 17.30 Smučarski kros - svetovni pokal, 18.00 Atletika - svetovno dvoransko prvenstvo, 20.00 Žrebanje Lota, 20.10 Zgodba o Bogu: Onstran smrti, ameriška dokumentarna serija, 21.00 Nesmrtni, oddaja o športnih velikanih, 21.30 Prelomnica, ameriški film, 23.05 Avtomobilnost, 23.35 Bleščica, oddaja o modi, 0.05 Bučke, izmišljene novice, 0.20 Glasbeni spoti, 1.20 Športni posnetki, 2.55 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

PONEDELJEK, 05.03.2018, I. spored TVS

6.10 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.15 Sladko življenje z Rachel Allen: Ameriške sladice, 10.35 10 domačih, 11.05 Vem!, kviz, 11.55 Kaj govoriš? = So vakeres?, 12.15 Glasbeni svet Andréja Rieuja: Obleka naredi človeka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Panoptikum, 14.30 Sprehodi, 15.00 Dober dan, Koroška, 15.30 Osmi dan, 16.00 Operne arije: Sopranistka Simona Raffanelli Krajnc, 16.25 Zlata dekleta (II.): Konec prekletstva, ameriška humoristična nanizanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Osvežila fronta: Kletvice, 17.55 Novice, 18.00 Young Village Folk, 18.10 Lili in Čarni zaliv: Brinova rutica, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Šport, Kultura, Vreme, 22.55 Oskarji - dan potem, 23.30 Glasbeni večer, 0.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.35 Info-kanal

PONEDELJEK, 05.03.2018, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.40 Družbeni fenomeni: Beg možganov, 9.20 Sam svoj; Jože Babič, dokumentarni film, 10.25 Halo TV, 11.20 Dobro jutro, 14.05 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 15.10 Avtomobilnost, 16.00 Izzivi - obrt in podjetništvo, informativno-svetovalna oddaja TV Maribor, 16.30 Halo TV, 17.15 Hišica v preriji (VIII.): Zapuščina, ameriška nadaljevanka, 18.10 Tele M, oddaja TV Maribor, 18.40 Primorska kronika, oddaja TV Koper-Capodistria, 19.00 Čudogozd: Gusar in papiga, igrane domišljajske zgodbe, 19.10 Animiranka: Hvaležni medved, animirana pravljica, 19.15 Nagelj, japonska nadaljevanka, 20.00 Svetovni popotnik: Angleško stavbarstvo, Obdobje pred arhitekti, 20.50 Inšpektor Banks (V.), britanska nadaljevanka, 21.45 Pogrešani dekleti, britanska nadaljevanka, 22.50 Samo prek naših trupel, angleška dokumentarna oddaja, 0.20 Glasbeni spoti, 1.30 Zabavni kanal, 5.20 Glasbeni spoti

TOREK, 06.03.2018, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan: Kuhanje v koprskem studiu, 11.00 Vem!, kviz, 11.35 Obzorja duha, 12.15 Glasbeni svet Andréja Rieuja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Studio City, 14.40 Kino Fokus, 15.00 Potepanja - Barangolások, oddaja TV Lendava, 15.35 Kalimero: Pripravljen na vzlet, risanka, 15.45 Čudogozd, igrane domišljajske zgodbe, 16.00 Jedi za vsak dan z Rachel Allen, 16.25 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.55 Novice, 18.05 Ženkeci, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Kjer bom doma (V.): Kar je še pred nami, avstralska nadaljevanka, 20.50 Služkinje - zgodba o sodobnem suženjstvu, koprodukciska dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Šport, Kultura, Vreme, 23.05 Pričevalci: Franc Turšič, 0.40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.05 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.00 Info-kanal

TOREK, 06.03.2018, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.45 Moj pogled na znanost: Ženski in moški možgani - prof. dr. Gregor Majdič, 9.25 Village Folk - Ljudje podeželja: Kmetije na morju, dokumentarna serija, 9.50 Hišica v preriji (VIII.): Zapuščina, ameriška nadaljevanka, 11.00 Halo TV, 11.35 Dobro jutro, 14.25 Dober dan: Kuhanje v koprskem studiu, 15.20 Čarokuhinja pri atu: Danska, 15.40 Svetovni popotnik: Angleško stavbarstvo, Obdobje pred arhitekti,

16.30 Halo TV, 17.15 Hišica v preriji (VIII.), ameriška nadaljevanka, 18.10 Tele M, oddaja TV Maribor, 18.40 Primorska kronika, oddaja TV Koper-Capodistria, 18.55 Vetrnica: Sumo borci, 19.00 Vetrnica: Ulovi kosilo, 19.05 Moj konj, kratki dokumentarni film, 19.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 20.00 Zakaj ženske zaslužijo manj, francoska dokumentarna oddaja, 20.55 Prava ideja: Erika Kostanjšek, računovodski servis, 21.30 Akcent: Nova možnost diagnostike in terapije raka, 22.25 Medicejci, gospodarji Firenc, koprodukciska nadaljevanka, 23.20 Glasbeni spoti, 0.20 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

SREDA, 07.03.2018, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan: Iz mariborskega studia, 11.00 Vem!, kviz, 11.30 Slastna kuhinja: Mešana solata z gorgonzolo 11.45 Oskarji - dan potem, 12.15 Glasbeni svet Andréja Rieuja: V deželi kengurujev, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Intervju: Vili Kovačič, 14.35 Duhovni utrip: Zbirka Smisel, 15.00 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.35 Male sive celice, kviz, 16.25 Zlata dekleta (II.): Vzemi ga, moj je!, ameriška humoristična nanizanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.55 Novice, 18.05 Mimi in Liza: Ne boj se teme, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Maggie ima načrt, ameriški film, 21.40 Koza je preživela, kratki igrani film AGRFT, 22.00 Odmevi, Šport, Kultura, Vreme, 22.55 Sveto in svet, 23.50 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 0.30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.55 Info-kanal

SREDA, 07.03.2018, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.45 Moj pogled na znanost: Za čistejšje okolje - prof. dr. Albin Pintar, 9.25 10 domačih, 10.10 Hišica v preriji (VIII.), ameriška nadaljevanka, 11.15 Halo TV, 12.05 Dobro jutro, 14.00 Vikend paket, 15.25 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski teki, sprint, 17.15 Hišica v preriji (VIII.), ameriška nadaljevanka, 18.10 Tele M, oddaja TV Maribor, 18.40 Primorska kronika, oddaja TV Koper-Capodistria, 19.00 Profesor Pustolovec: Mesto, ki ga ni na zemljevidu, poučna oddaja za mlade, 19.20 Čudovita Japonska: prefektura Ivate: japonska nanizanka, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Currentzis - klasični upornik, glasbeno-dokumentarna oddaja, 20.55 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 21.50 Bleščica, oddaja o modi, 22.20 Nočne poti, brazilsko-ameriški film, 0.10 Glasbeni spoti, 1.10 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski teki, sprint, 2.50 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

ČETRTEK, 08.03.2018, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.00 Vem!, kviz, 11.30 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.15 Glasbeni svet Andréja Rieuja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Akcent: Nova možnost diagnostike in terapije raka, 14.40 Slovenci v Italiji, 15.10 Moj gost/Moja gostja - Vendégem, oddaja TV Lendava, 15.55 Prava ideja: Erika Kostanjšek, računovodski servis, 16.25 Zlata dekleta (II.): Kako romantično!, ameriška humoristična nanizanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Novice, 18.00 Utrine: Nušine podobe, 18.05 Zu: Zu je klovn, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Bančna luknja, 21.00 Globus, 21.25 Točka preloma, 22.00 Odmevi, Šport, Kultura, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.25 Lou Andreas-Salomé, nemško-avstrijski film, 1.20 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 1.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 3.05 Info-kanal

ČETRTEK, 08.03.2018, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.35 Moj pogled na znanost: Zdravje iz narave - prof. dr. Samo Kreft, 9.15 Na lepše, 10.00 Hišica v preriji (VIII.), ameriška nadaljevanka, 11.00 Dobro jutro, 14.10 Alpe-Donava-Jadran, 14.55 Talentirane, nore, zaljubljene, dokumentarni feljton, 15.35 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 16.30 Halo TV, 17.05 Jedi za vsak dan z Rachel Allen: Zimzelene družinske jedi, 17.40 Biatlon - svetovni pokal: sprint (M), 19.05 Mulčki: Premrzlo, risanka, 19.10 Gasilci, kratki dokumentarni film iz Slovenije, 19.25 Čudovita Japonska: prefektura Ivate: japonska nanizanka, 20.00 Irska iz zraka, irsko-ameriška dokumentarna oddaja, 20.50 Avtomobilnost, 21.20 Nedokončano življenje, ameriški film, 23.05 Slovenska jazz scena, 23.55 Glasbeni spoti, 1.00 Biatlon - svetovni pokal: sprint (M), 2.20 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

VABILO

Slovenska zveza vas lepau zove

v četrtek, 8. marca 2018, na 16.30 vőro

v Slovenski dom v Monošter na predstavitev

zadnje knjige MILANA VINCETIČA

Luna na mesecu - Luna na mejseci

Knjigo ta predstavila Franci JUST in Simona CIZAR.

„Gli zatou san ga mejo tak rad,
ar je bio dober kak falat krūja...”
(M. Vincetič: Nacktbrille,
Pobeglo morje/Vujšlo mordje)

Pozvanje

Drūštvo porabski slovenski penzionistov

vas z veseldjom zové na dva programa
v gledališče v Monošter, 4. marciusa 2018.

PROGRAM

15. vőra FORUM

s slovensko zagovornico ERIKO KÖLEŠ KISS

15.45 vőra kulturni program:

„KAK JE INDA FAJN BILAU S PLESOM PA PESMIJO”

s folkorno skupino, z gledališčniki Močnikovi pa
muzikanti Neman časa
z ROGAŠOVEC.

Prisrčno vabljeni!

Spoštovani starši, dragi otroci!

DOŠ Jožefa Košiča na Gornjem Seniku vľjudno vabi bodoče prvošolčke in njihove starše oziroma vse zainteresirane na Dan odprtih vrat, ki bo v sredo, 7. marca 2018 ob 9.30 uri.

Staršem in otrokom bomo pokazali obnovljeno, tehnično sodobno opremljeno šolo, jih seznanili z življenjem šole ter z vzgojno-izobraževalnim delom, ki poteka na naši šoli.

Našim otrokom nudimo:

- ✓ začetek pouka ob 8:10 (avtobus se odpravi iz Monoštra ob 7:30)
- ✓ poučevanje otrok v majhnih skupinah v razredih, družinsko vzdušje
- ✓ moderno, nadstandardno opremo učilnic, WIFI-internetno zvezo v stavbi
- ✓ brezplačen pouk računalništva v sodobni učilnici od 3. razreda naprej po urniku
- ✓ poučevanje jezikov od 1. razreda: tedensko 5 ur slovenski jezik, tedensko 3 ure nemški jezik
- ✓ za vse učence naše šole zagotavljamo brezplačen prevoz in učbenike
- ✓ različne brezplačne krožke
- ✓ spodbujanje nadarjenih otrok, dodatno strokovno pomoč po potrebi
- ✓ izlete in tábore po Sloveniji
- ✓ nova učna sredstva, tudi interaktivne table, ki dobro služijo učinkovitemu poučevanju

Prisrčno vabljeni!

Informacije najdete tudi na spletni strani www.kossicsiskola.gportal.hu.

Tisztelt Szülők!
Kedves Gyerekek!

A felsősőzőlnőki Kossics Jőzsef Kőtnyelvű Általános Iskola nagy szeretettel várja és hívja a leendő 1. osztályosokat és szőleiket, illetve minden kedves érdeklőđőt az iskolánkban tartandó tájékoztatóra, valamint interaktív bemutató órára, melynek időpontja: 2018. március 7. (szerda) 9³⁰.

Az érdeklőđők megtekinthetik kistársőgőnk egyik legjobban felszerelt iskoláját, tájékoztatót kaphatnak az iskola életéről, a tanulók kötelező és szabadon választható elfoglaltságairól, az itt folyó oktató-nevelő munkáról.

Minden érdeklőđőt sok szeretettel várunk!

Amit kínálunk:

- ✓ iskolakezdés 8¹⁰-kor (az autőbusz 7³⁰-kor indul Szentgotthárdról)
- ✓ kis létszámú osztályokban, családias légkörben folyik a nevelés
- ✓ igényes, új bútorzat, WIFI internet-kapcsolat az épületben
- ✓ informatikaoktatás a korszerűen felszerelt szaktantermőnkben, a 3. évfolyamtól órarendbe illesztve
- ✓ nyelvtanítás: heti 5 órában szlovén, heti 3 órában német már az 1. osztálytól kezdve
- ✓ éves tanulóbérlet és ingyenes tankönyvek iskolánk valamennyi tanulója számára
- ✓ változatos és díjmentes szakkörök
- ✓ tehetsőgondozás, felzárkőztatás szükség szerint
- ✓ kirándulások, táborok Szlovėniában térítésmentesen
- ✓ az új szemléltető eszközök, az interaktív táblák jól szolgálják a hatékony oktatást

Bővebb információk iskolánkról: www.kossicsiskola.gportal.hu

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobot; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Ministrstvo za človeške viře (EMMI), Zveza
Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovenec v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

